

Odbor bezpečnostní politiky MV se dlouhodobě zabývá projekty zahraniční rozvojové spolupráce, které jsou namířeny do oblastí zahraničněpolitických priorit České republiky v souladu se záměry Paktu stability. Na předním místě stojí oblast západního Balkánu, zejména pak země bývalé Jugoslávie. Jeden z projektů zahraniční rozvojové spolupráce je zaměřen na boj proti organizovanému zločinu a v jeho rámci se uskutečnila v termínu 8.–13. října 2006 „expertní mise“ s cílem navázání dlouhodobé expertní spolupráce s partnery v Černé Hoře v oblasti boje proti organizovanému zločinu.

EXPERTNÍ MISE

V ČERNÉ HOŘE

*Jeden z vrtulníků Agusta/Bell 412EP
černohorské policie*

Finanční náklady na misi byly hrazeny z prostředků Ministerstva zahraničních věcí (fond Paktu stability). Mezi účastníky expertní mise byli zástupci odboru bezpečnostní politiky MV, Finanční policie, Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu a Národní protidrogové centrály. Misi lze hodnotit jako velmi přínosnou a mimo jiné přinesla dohodu mezi českou a černohorskou stranou na konkrétních formách budoucí vzájemné komunikace a spolupráce, která bude realizována přímými pracovními kontakty mezi experty obou států nebo cestou pracovišť Interpolu.

Na úvod pracovních jednání byla delegace přijata ředitelem černohorské policie Veselinem Veljovićem. Jeho spolupracovníci seznámili účastníky mise se strukturou a aktuálním stavem černohorské policie. Teritoriálně je rozdělena na sedm takzvaných center bezpečnosti (obdoba našich správních území), z nichž každé se dále člení na 14 oddělení bezpečnosti. Hlavní organizační jednotkou je ředitelství policie se sídlem v Podgorici. Černohorská policie disponuje totožnými útvary jako Policie ČR. Aktuální početní stav černohorské policie je 5200 mužů a žen (na 660 000 obyvatel). V krátkodobém výhledu je plánován přesun části policistů do resortu ministerstva obrany tak, aby došlo k navýšení personálního stavu formující se černohorské armády.

Policisté se zpravidla vzdělávají na místní policejní akademii. Výuka probíhá v teoretické i praktické rovině (každý absolvent akademie musí absolvovat nejméně šestiměsíční praxi u některého z policejních útvarů). Problémem je nedostatek moderních didaktických pomůcek.

Policie Černé Hory je otevřena meziná-

rodní spolupráci a navazování kontaktů. Pravidlem bývá vysílání středního a vyššího policejního managementu na zahraniční odborné stáže. Policie Černé Hory disponuje kariérním řádem, jasně stanovujícím služební postup. Podle výzkumu veřejného mínění se černohorská policie těší značně vysoké důvěře obyvatelstva – po pravoslavné církvi a prezidentovi zaujala v průzkumu celkově třetí místo. Černá Hora přijala od roku 2004 řadu klíčových zákonů, upravujících oblast vnitřní bezpečnosti.

Účastníci expertní mise pak byli seznámeni s činností jednotlivých útvarů černohorské policie formou krátkých stáží. Delegace navštívila sídlo Speciální antiteroristické jednotky (SAJ) ve výcvikovém areálu Zlatibor u Podgorice. Tato jednotka je jakousi výkladní skříní policie, a to i díky tomu, že současný ředitel policie Černé Hory byl deset let velitelem této jednotky. Útvar vznikl roku 1973 jako reakce na první útok teroristického charakteru, spáchaný na území bývalé Jugoslávie (v roce 1972 v oblasti dnešní Bosny a Hercegoviny).

Hlavní úkoly útvaru jsou boj proti terorismu a organizovanému zločinu, osvobozování rukojmích, zatýkání zvláště nebezpečných členů kriminálních skupin, zásah proti ozbrojeným pachatelům trestných činů, zajišťování bezpečnosti letišť v Golubovci u Podgorice a Tivatu a rizikových letů, ochrana klíčových objektů... Po organizační stránce je útvar rozčleněn na sekce pro operativní činnost, výcvik a logistiku. Pro operativní práci jsou k dispozici tři týmy zahrnující odstřelovače, „alpinisty“, potápěče atd.

Činnost jednotky je komplikována neexistencí speciálního zákona o boji proti tero-

rismu. Cílem útvaru je rovněž vytvoření protiteroristického centra, v rámci něhož by byly zastoupeny různé policejní jednotky. Útvar se rovněž dlouhodobě snaží o rozvíjení mezinárodní spolupráce. Na začátku října 2006 se uskutečnilo důležité cvičení speciálních útvarů ve městě Kula v Srbsku za účasti Srbů, Černohorců, Chorvatů, Makedonců, Bulharů a Francouzů.

Již při příjezdu do sídla jednotky (bývalý hotel) bylo vidět, že příslušníci jednotky jsou velmi disciplinovaní. Jednání se účastnili zástupci velitelského sboru SAJ a na první pohled bylo zřejmé, že se jedná o dvě skupiny. Zatímco jedna skupina měla černé kombinézy, druhá početnější měla maskovací polní stejnokroj v barvách černé, šedé a bílé. Během prezentace bylo vysvětleno, že v černé kombinéze jsou oblečení příslušníci, jejichž úkoly jsou obdobné jako u našeho ÚRN, a v maskovacím stejnokroji příslušníci plnící při nasazení úkoly obdobné těm, které plní zásahové jednotky a SPJ. Výcvik obou jednotek je obdobný, jakož i výběrové řízení, které není výrazně odlišné od přijímacího řízení k ÚRN. Vzhledem k omezenému početnímu stavu je běžné, že obě skupiny bývají nasazovány k plnění úkolů společně. Zástupci jednotky připravili výstavku vybavení a zbraní používaných příslušníky SAJ. Nepřekvapuje používání zbraní značek Glock, Heckler-

V Černé Hoře funguje institut státních zástupců specializovaných na problematiku organizovaného zločinu, institut tajného agenta, kterým může být pouze pracovník policie, ne civilní osoba, a institut korunního svědka. Pro trestné činy, u kterých hrozí sazba 10 a více let odnětí svobody, jsou využívány zvláštní vyšetřovací techniky (odposlechy, nasazení agentů). Osoba, které není prokázáno spáchání trestného činu, musí být v určené lhůtě vyzkoumána o skutečnosti, že byla odposlouchávána.

V roce 2005 bylo v Černé Hoře spácháno 9500 trestných činů, poněkud majetkové povahy. Nejrizikovější oblastí z hlediska páchaní trestné činnosti dlouhodobě zůstává hlavní město Podgorica. Objasněnost trestných činů se v roce 2005 pohybovala na úrovni 50 %.

Černohorské bezpečnostní složky jsou v některých případech vystaveny útokům ze strany skupin organizovaného zločinu. V roce 2005 byl například zastřelen organizovanou skupinou pachatelů v souvislosti

asi 15 km od Portorice, provokativní akce a násilné útoky na pravoslavné církevní objekty a na další vytípaná místa s cílem vyvolat nestabilitu a následný zákrok černo-horských bezpečnostních složek, který by podnítil ozbrojenou revoltu albánského obyvatelstva. Dlouhodobým cílem skupiny pak bylo připojení Albánci obývaných oblastí Černé Hory k Albánii nebo Kosovu. Skupina byla pozatýkána ještě před zahájením ozbrojené kampaně; disponovala střelnými zbraněmi, granáty, raketomety, protitankovými střelami aj.

V rámci druhé prezentované akce s názvem „Trezor“ odhalil útvar v srpnu roku 2006 zásilku jednoho milionu falešných bankovek EUR, směřující z Bulharska přes Srbsko do Černé Hory s cílem následné distribuce bankovek v dalších státech, zejména v Itálii.

Odbor černo-horské policie pro boj s drogami je složen ze 42 policistů, kteří každý rok vnesou obvinění asi proti 300 pachatelům drogové trestné činnosti. Hlavní pro-

Ředitel policie Veselin Veljović předává 27. 7. 2006 v Lyonu přihlášku Černé Hory do Interpolu, který už zahrnuje 184 členských zemí; vpravo generální sekretář této organizace Donald K. Noble

Ministr vnitra Černé Hory Dragan Djurović (vpravo) podepisuje v roce 2005 dohodu o pomoci USA při výstavbě kriminalistického ústavu v Podgorici

Koch nebo Steyr AUG, ale byly zde i české pistole ČZ 75 a Škorpion s přípravou pro uchycení tlumiče. Bohatě jsou ve výbavě jednotky zastoupeny zbraně domácí výroby včetně granátometu, který se však podle zákona nesmí používat při zákrocích. Jednotka při nasazení používá vrtulník značky Bell a různé druhy obrněných vojenských vozidel, jakož i civilní vozidla, je-li třeba.

Diskuse posléze nabrala neformální směr. Členové české delegace se dozvěděli něco málo o platech tamních policistů (200 euro měsíčně) a asi deseti letech, po které je průměrný člověk schopen sloužit u SAJ na požadované úrovni.

Zásadní změnu pro práci kriminální policie Černé Hory znamenalo v roce 2002 přijetí nového trestního zákona, který definoval nově se objevující trestné činy, spjaté zejména s případy organizovaného zločinu. Klíčové bylo také schválení programu boje proti organizovanému zločinu a korupci vládou Černé Hory v červenci roku 2005, schválení kompetenčního zákona a resortní strategie boje proti obchodu s lidmi. V Černé Hoře je v platnosti rovněž zákon o ochraně svědků, plně odpovídající standardům EU.

s výkonem svého povolání ředitel útvaru pro boj proti obchodování s lidmi.

Útvar pro boj s hospodářskou a finanční kriminalitou působí na celém území státu a kromě hlavního města Podgorice má regionální útvary v sedmi bezpečnostních centrech. Před třemi lety byl v rámci Černé Hory zaveden speciální útvar pro boj proti praní špinavých peněz, spadající pod ministerstvo financí. Hlavními trestnými činy v oblasti hospodářské a finanční kriminality jsou finanční podvody, penězokazectví a zneužívání informací v obchodním styku. V turistické sezóně se objevují nejvíce případy padělání peněz, dokladů a dokumentů. V průběhu návštěvy útvaru byla česká strana seznámena s čerstvým případem finančního podvodu spáchaného občany České republiky na území Černé Hory.

Při návštěvě útvaru pro boj s organizovaným zločinem byli účastníci expertní mise seznámeni se dvěma aktuálně vyřešenými případy závažné organizované kriminality a terorismu. V operaci „Orlív let“ odhalil útvar v září roku 2006 teroristickou skupinu etnických Albánců, ohrožující ústavní pořádek Černé Hory. Skupina plánovala provést ve městě Tuzi u hranic s Albánií,

blém představuje pašování a prodej heroinu afghánské a turecké proveniencce, který je dopravován do země etnickými Albánci z jihosrbské provincie Kosovo a z Albánie. Z území Albánie je do Černé Hory pašována také marihuana. Kokain je do země obvykle dopravován kontejnerovou lodní dopravou ze států Latinské Ameriky. V uplynulém roce zaznamenal útvar při jedné z akcí záchyt 200 kg kokainu. V zemi je patrný postupný nárůst uživatelů drog, který je zčásti zapříčiněn absencí programů pro prevenci a léčbu drogových závislostí. V této souvislosti byl zvláštní vládní komisí vypracován a schválen Akční plán pro prevenci drogových závislostí na období 2003–2006.

Černá Hora se stala v září roku 2006 samostatným členem Interpolu a plně využívá jeho informační systém. Černo-horská policie má navázanu rovněž spolupráci s Europollem. V rámci útvaru pro prevenci a speciální činnosti je plánováno vybudování kriminální zpravodajské služby. V té souvislosti byla navázána spolupráce zejména s Izraelem, který přislíbil dodání potřebné techniky a zkušeností.

**Mgr. Marek SUCHÁNEK,
Ing. Viktor ČECH,**